

Vichapo Vyene Kutajwa Katika Buku la Mukutano Utumishi na Maisha

TAREHE 5-11/10

**UTAJIRI WA NENO LA MUNGU | KUTOKA
31-32**

“Mukimbie Ibada ya Sanamu”

w09 15/5 uku. 11 fu. 11

**Songa Mbele Kuelekea Ukomavu—“Ile Siku Kuu
ya Yehova Iko Karibu”**

¹¹ Inaweza kuwa vigumu kutumia mambo ambayo tumejifunza kutoka katika Maandiko, hasa tunapokabili hali ngumu. Kwa mfano, muda mfupi baada ya Yehova kuwaweka huru wana wa Israeli kutoka utumwani huko Misri, ‘walianza kugombana na Musa’ nao ‘wakaendelea kumjaribu Yehova.’ Kwa nini? Kwa sababu hawakuwa na maji ya kunywa. (Kut. 17:1-4) Katika muda usiozidi miezi miwili baada ya kufanya agano pamoja na Mungu na kukubali kufanya “mambo yote ambayo Yehova [alikuwa] amesema,” walivunja sheria iliyohusu kuabudu sanamu. (Kut. 24:3, 12-18; 32:1, 2, 7-9) Je, waliogopa kwa sababu Musa alikawia kuruudi alipokuwa akipewa maagizo kwenye Mlima Horebu? Je, huenda Waisraeli walifikiri kwamba Waamaleki wangewashambulia tena na kuwashinda kwa sababu Musa hakuwapo, yule ambaye mwanzoni aliinua mikono wakashinda? (Kut. 17: 8-16) Inawezekana, lakini hata iwe walikuwa na sababu gani, Waisraeli ‘walikataa kutii.’ (Mdo. 7:39-41) Paulo aliwhimiza Wakristo ‘wafanye yote wanayoweza’ ili ‘wasianguke katika kielelezo kilekile cha kutotii’ ambacho Waisraeli walionyesha walipoogopa kuingia katika Nchi ya Ahadi.—Ebr. 4:3, 11.

w12 15/10 uku. 25 fu. 12

Umutii Mungu ili Ufaidike na Viapo Vyake

¹² Yehova alianza mara moja kutimiza sehemu yake kuhusu yale aliyosema katika agano la

Sheria; alichukua mipango ili hema ya ibada ijengwe na kusimamisha makuhani ili wandaamu wasio wakamilifu wamukaribie Mungu. Lakini, Waisraeli walisahau mbio naziri yao ya kujitoa kwa Mungu na ‘wakamatia uchungu Mutakatifu wa Israeli.’ (Zab. 78:41) Kwa mufano, Musa alipokuwa kwenye Mulima Sinai ili kupokea maagizo mengine kutoka kwa Mungu, Waisraeli walishindwa kuvumilia na walipoteza imani, na kuanza kufikiri kama Musa amewakimbia. Kwa hiyo walifanya sanamu ya ndama na wakaanza kusema hivi: ‘Huyu ndiye Mungu wako, Ee Israeli, aliyekuongoza kutoka inchi ya Misri.’ (Kut. 32:1, 4) Kisha wakafanya karamu ambayo waliita “sherehe kwa ajili ya Yehova” na kuinamia sanamu hiyo iliyofanywa na mikono ya mwanadamu na kuitolea zabihu. Yehova alipooна hayo, alimuambia Musa hivi: “Wamegeuka kando haraka kutoka katika njia niliyowaamuru waende.” (Kut. 32:5, 6, 8) Jambo la kuhuzunisha ni kwamba kuanzia wakati huo Waisraeli walikuwa wakifanya naziri kwa Mungu na kuzivunja baadaye.—Hes. 30:2.

w18.07 uku. 20 fu. 14

“Ni Nani Iko Upande wa Yehova?”

¹⁴ Waisraeli walijua kama ilikuwa mubaya kuabudu sanamu. (Kut. 20:3-5) Lakini, bila kukawia walianza kuabudu sanamu ya zahabu ya kitoto-dume cha ngombe! Hata kama walikosa kutii amri za Yehova, walijidanganya kwa kuwaza kama walikuwa wangali upande wa Yehova. Hata Haruni aliita ibada hiyo ya kitoto-dume cha ngombe kuwa “sikukuu kwa ajili ya Yehova”! Yehova alifanya nini? Alimuambia Musa kama watu walikuwa “wamejipotosha” na kuacha njia yenye “aliwaamuru wafuate.” Yehova alikasirika sana na alifikiria hata kuua taifa lote.—Kut. 32: 5-10.

Chimba ili Kupata Mali ya Kiroho

w19.12 uku. 2 fu. 4

Kuko Wakati wa Kufanya Kazi na Wakati wa Ku-pumuzika

⁴ Je, mufano wenyе Yehova na Yesu walionyesha wa kutumika kwa bidii, unamaanisha kama hatupaswe kupumuzika? Hapana kabisa. Yehova hawezi kuchoka hata kidogo, kwa hiyo hana lazima ya kupumuzika kisha kufanya jambo fulani. Lakini Biblia inasema kama, kisha kuumba mbingu na dunia, Yehova “alipumuzika na kustarehe.” (Kut. 31:17) Maana yake, Yehova aliacha kuumba vitu na akatumia wakati fulani ili kufurahia vitu vyenye alikuwa amefanya. Na hata kama Yesu alitumika kwa bidii wakati alikuwa ku dunia, alijikaza kuwa na wakati wa kupumuzika na wakati wa kula chakula pamoja na marafiki wake.—Mt. 14:13; Lu 7:34.

w87 1/9 uku. 29

Maswali Kutoka kwa Wasomaji

Kuonwa kwa mtu kwa ukumbuko na kibali (kuwa na jina lake “katika kile kitabu cha uzima”) haku-maanishi anapewa uhakikisho kamili wa uzima wa milele, kama kwamba hilo ni jambo lililo-andikiwa maisha yao tangu kale au lisiloweza kubadilishwa. Kuhusu Waisraeli, Musa alimwombwa Yehova hivi: “Sasa, ikiwa utawasamehe dhambi yao—na kama sivyo, unifute, nakusinihi, katika kitabu chako ulichokiandika.” Mungu alijibu hivi: “Mtu ye yote aliyenitenda dhambi, ndiye nitakayemfuta katika kitabu changu.” (Kutoka 32:32, 33) Ndiyo, hata baa-da ya Mungu kuorodhesha mtu fulani kwa kibali katika “kitabu” chake, mtu huyo ange-weza kuwa asiye mtiifu au kuacha imani yake. Kama jambo hilo lingetukia, Mungu ‘angelifuta jina lake katika kitabu cha uzima.’—Ufu-nuo 3:5.

Hotuba

w10 15/5 uku. 21

Maswali Kutoka kwa Wasomaji

Haruni alipotengeneza ndama wa dhahabu kama ilivyoandikwa kwenye Kutoka sura ya 32, alivunja sheria ya Yehova kuhusu ibada ya sana-mu. (Kut. 20:3-5) Matokeo ni kwamba ‘Yehova alimkasirikia sana Haruni kufikia hatua ya ku-mwangamiza; lakini Musa aliomba dua pia kwa ajili ya Haruni wakati huo.’ (Kum. 9:19, 20) Je, dua ya mwanamume mwadilifu Musa iliku-wa na “nguvu nyingi” katika kisa cha Haruni? (Yak. 5:16) Ndiyo, inaonekana kwamba Yehova alijibu sala ya Musa na hakumwadhibu Haruni kwa sababu ya dua hiyo na angalau kwa sababu nyingine mbili.

Inaonekana kwamba sababu moja iliusiana na miaka mingi ambayo Haruni alitumikia kwa uaminifu. Musa alipoagizwa aende mbele ya Farao na kuwatoa Waisraeli huko Misri, Yehova alimchagua Haruni aende pamoja na Musa na kuzungumza kwa niaba yake. (Kut. 4: 10-16) Wanaume hao wawili walitii na kwend-a mara nyingi mbele ya mfalme wa Misri, wakivumilia ukali wa Farao aliyekuwa na moyo mgumu. Kwa hiyo, walipokuwa bado Misri, Haruni alitumikia kwa ushikamanifu kwa muda mrefu, na alimtumikia Yehova bila kuyumbayu-mba.—Kut. 4:21.

Fikiria pia hali zilizomsukuma Haruni atengeneze yule ndama wa dhahabu. Musa alipanda Mlima Sinai na kukaa huko kwa siku 40. ‘Watu walipoona kwamba Musa alikuwa akichukua muda mrefu kushuka kutoka mlimani,’ wa-kamshawishi Haruni awatengenezee sanamu. Haruni alishirikiana nao na akatengeneza sana-mu ya ndama wa dhahabu. (Kut. 32:1-6) Hata hivyo, baadaye Haruni alitenda kwa njia iliyoo-nyesha kwamba kwa kweli hakukubali ibada hiyo

ya sanamu. Inaonekana kwamba alisukumwa na umati. Kwa mfano, Musa alipokomesha ibada hiyo ya sanamu kwa njia ya kustaa jabisha, wana wote wa Lawi, kutia ndani Haruni, walismama imara upande wa Yehova. Waabudu 3,000 wa sanamu ambao waliongoza katika ibada hiyo ya sanamu waliuawa.—Kut. 32:25-29.

Baada ya hapo Musa aliwaambia watu hivi: "Mmetenda dhambi kubwa." (Kut. 32:30) Hiyo, si Haruni tu aliyekuwa na hatia kwa sababu ya kosa hilo. Yeye pamoja na watu wengine walifaidika kwa kuonyeshwa rehema nyingi na Yehova.

Baada ya kisa hicho cha ndama wa dhahabu, Yehova aliamuru kwamba Haruni awekwe rasmi kuwa kuhani mkuu. Mungu alimwambia Musa hivi: "Nawe utamvisha Haruni mavazi matakatifu na kumtia mafuta na kumtakasa, naye attenda akiwa kuhani kwangu." (Kut. 40:12, 13) Inaonekana kwamba Yehova alimsamehe Haruni udhaifu wake. Moyoni, Haruni alikuwa mfuasi mshikamanifu wa ibada ya kweli, hakuwa mtabudu mwasi wa sanamu.

TAREHE 12-18/10

UTAJIRI WA NENO LA MUNGU | KUTOKA 33-34

"Sifa za Muzuri Sana za Yehova"

it-2-F uku. 412 fu. 4

Jina

Uumbaji unahakikisha kama Mungu iko lakini haufunue jina lake. (Zb 19:1; Ro 1:20) Kujuua jina ya Mungu kunatia ndani mambo mingi. (2Ny 6:33) Ile inamaanisha kujuua utu wa Mungu, ni kusema, makusudi yake, utendaji wake, na sifa zake zenye kuonyeshwa katika Neno lake. (Ona 1Fa 8:41-43; 9:3, 7; Ne 9:10) Habari ya Musa inaonyesha ile jambo. Musa alikuwa mutu mwenye Yehova 'alijua kwa jina,' ni ku-

sema, mwenye Yehova alijua sana. (Kut 33:12) Musa alipata pendeleo ya kuona utukufu wa Yehova na pia 'kusikia jina la Yehova likitangazwa.' (Kut 34:5) Ile tangazo haikukuwa tu kurudilia-rudilia jina "Yehova," lakini ilihu sifa za Mungu na utendaji wake. "Yehova, Yehova, Mungu mwenye rehema na huruma, hakasirike haraka na ni mwenye upendo mwingi mushikamanifu na kweli, mwenye kuonyesha upendo mushikamanifu kwa maelfu, mwenye kusamehe kosa na uovu na zambi, lakini hatakosa hata kidogo kupatia azabu wenyewe kosa, mwenye kuleta azabu juu ya wana na wajukuu kwa sababu ya kosa la baba zao, juu ya kizazi cha tatu (3) na juu ya kizazi cha ine (4)." (Kut 34:6, 7) Pia, wimbo wa Musa wenyewe kuwa na hii maneno, "kwa maana nitatangaza jina la Yehova," unazungumuzia uhusiano wenyewe Mungu alikuwa nao pamoja na Waisraeli na unaonyesha wazi utu wake.—Kum 32:3-44.

w09 1/5 uku. 18 fu. 3-5

Yehova Alipofunua Sifa Zake

Jambo la kwanza ambalo Mungu anafunua kujihusu ni kwamba yeche ni "Mungu mwenye rehema na neema." (Mstari wa 6) Kulingana na msomi mmoja, neno la Kiebrania linalotafsiriwa "rehema" linaonyesha "huruma nyororo [za Mungu], kama huruma za baba kwa watoto wake." Neno linalotafsiriwa "neema" linahusiana na kitensi "kinachomhusu mtu anayesukumwa na moyo kumsaidia mtu mwenye uhitaji." Ni wazi kwamba Yehova anataka tujue kuwa anawatunza waabudu wake kama vile wazazi wanavyowatunza watoto wao—kwa kuwaonyesha upendo mwororo na kuhangai-kia sana mahitaji ya.—Zaburi 103:8, 13.

Halafu, Yehova anasema kwamba yeche "si mwe-pesi wa hasira." (Mstari wa 6) Hawakasirikii upesi watumishi wake duniani. Badala yake yeche anawaonyesha subira na kuvumilia makosa yao

huku akiwapa nafasi ya kubadili mwenendo wao wenye dhambi.—2 Petro 3:9.

Mungu anaendelea kuzungumza na Musa, akisema kwamba yeze “ni mwingu wa fadhili zenyen upendo na kweli.” (Mstari wa 6) Fadhili zenyen upendo, au upendo mshikamanifu, ni sifa nzuri ambayo Yehova anatumia kujenga uhusiano thabiti kati yake na watu wake. (Kumbukumbu la Torati 7:9) Yehova pia ni chanzo cha ukweli. Hawezi kudanganya wala kudanganywa. Kwa kuwa yeze ni “Mungu wa ukweli,” tunaamini kabisa yote anayosema, kutia ndani ahadi zake kuhusu wakati ujao.—Zaburi 31:5.

w09 1/5 uku. 18 fu. 6

Yehova Alipofunua Sifa Zake

Ukweli mwininge muhimu ambao Yehova anataka tujue kumhusu ni kwamba yeze anasamehe “kosa na ubaya na dhambi.” (Mstari wa 7) Yeye yuko “tayari kusamehe” wakosaji wanaotubu. (Zaburi 86:5) Lakini Yehova hapuuzi ubaya. Anaeleza kwamba “kwa vyovoyote hatakosa kua-dhibu.” (Mstari wa 7) Mungu ni mtakatifu na mwenye haki na hatakosa kuwaadhibu watenda-dhibi. Siku moja watapatwa na matokeo ya dhambi zao.

Chimba ili Kupata Mali ya Kiroho

w04 15/3 uku. 27 fu. 5

Mambo Makuu Katika Kitabu cha Kutoka

33:11, 20—Mungu alizungumzaje na Musa “uso kwa uso?” Maneno hayo huonyesha mazungumzo ya kirafiki kati ya watu wawili. Musa alizungumza na mwakilishi wa Mungu na kupo-ke maagizo ya Yehova kuititia kwake. Lakini Musa hakumwona Yehova, kwa kuwa ‘hakuna mtu anayeweza kumwona Mungu na bado aishi.’ Kwa kweli, Yehova hakuzungumza na Musa kibinaksi. Sheria “ilipitishwa kuititia malaika kwa mkono wa mpatanishi,” lasema andiko la Wagalatia 3:19.

w98 1/9 uku. 20 fu. 5

Hakikisha Unatanguliza Mambo Yanayopasa Kutangulizwa!

Mara tatu kwa mwaka mtu wa kiume Mwisraeli na mgeuzwa-imani aliyejewa katika bara hilo aliamriwa atokee mbele za Yehova. Wengi walio-kuwa vichwa vya familia, wakitambua kwamba familia nzima ingenufaika kiroho na pindi kama hizo, walipanga wake zao na watoto waandama-ne nao. Lakini ni nani ambaye angelinda makao yao na mashamba yao dhidi ya shambulizi la adui familia ilipokuwa imekwenda? Yehova alia-hidi hivi: “Hapana mtu ye yote atakayeitamani nchi yako, hapo utakapokwea kwenda kuhudhu-ria mbele za BWANA Mungu wako mara tatu kila mwaka.” (Kutoka 34:24) Ilihitaji imani kwa Waisraeli kuamini kwamba ikiwa wanetanguliza masilahi ya kiroho, hawangeboteza vitu vya kimwili. Je, Yehova alithibitika kuwa wa kweli ku-husu neno lake? Bila shaka ndiyo!

TAREHE 19-25/10

UTAJIRI WA NENO LA MUNGU | KUTOKA 35-36

“Kupata Vifaa ili Kufanya Kazi ya Yehova”

w14 15/12 uku. 4 fu. 4

Yehova Anabariki Roho ya Kujitolea

Jambo lenye Yehova alifurahia sana, haikuwa tu vitu vyenye watu walitoa, lakini roho ya kujitolea ya wale wenye walitegemeza ibada safi. Walikuwa pia tayari kutoa wakati wao na nguvu yao. Biblia inasema kwamba ‘wanawake wote walio-kuwa wenye hekima ya moyo walisokota (ao walisuka) kwa mikono yao.’ Kwa kweli, ‘wanawake wote ambao miyo yao iliwasukuma kwa hekima walisokota manyoya ya mbuzi.’ Zaidi ya hilo, Yehova alimupatia Bezaleli ‘hekima katika uelewaji na katika ujuzi na katika kila aina ya ufundi.’ Mungu aliwapatia Bezaleli na Oholiabu

uwezo wenyе walihitaji ili kufanya kazi yote yе-
nyе aliwaomba.—Kut. 35:25, 26, 30-35.

w11 15/12 uku. 18 fu. 6

Watu Waaminifu wa Zamani Walijiacha Wao- ngozwe na Roho ya Mungu

⁶ Bezaleli aliishi wakati wa Musa; mambo aliyo-timiza yanatusaidia kuona jinsi roho ya Mungu inavyoweza kumusaidia mutu. (**Soma Kuto-ka 35:30-35.**) Bezaleli alichaguliwa ili aongoze kazi ya kutengeneza vitu vya lazima kwa ajili ya maskani. Je, alikuwa na ufundi wa mambo hayo mbele apewe mugawo huo? Labda, lakin i naonekana kwamba kazi aliyofanya hapo mbele ilikuwa ya kutengeneza Wamisri matofali. (Kut. 1:13, 14) Namna gani basi, Bezaleli angetimiza kazi ile ngumu aliyopewa? Yehova ‘alimujaza roho yake katika hekima, katika uelewaji na katika ujuzi na katika kila aina ya ufundi na kwa ajili ya kubuni vyombo, ili kufanya vifaa sanifu vya kila namna.’ Hata ikiwa Bezaleli alizaliwa na uwezo wa ufundi fulani, roho takatifu ilimuongezea uwezo huo. Ilikuwa hivyo pia kuhusu Oholiabu. Ni wazi kwamba Bezaleli na Oholiabu walifikia kuijua vizuri kazi yao, kwa kuwa zaidi ya kutimiza kazi yao waliwfundisha pia wengine namna ya kufanya kazi vizuri. Ndiyo, Mungu alichochea miyo yao ili wawafundishe wengine.

w11 15/12 uku. 19 fu. 7

Watu Waaminifu wa Zamani Walijiacha Wao- ngozwe na Roho ya Mungu

⁷ Ushuhuda mwengine unaoonyesha kwamba Bezaleli na Oholiabu waliongozwa na roho ya Mungu ni kwamba kazi waliyofanya ilidumu. Vitu walivyotengeneza viliendelea kutumiwa miaka 500 baadaye. (2 Nya. 1:2-6) Tofauti na mafundi wengi wa leo wanaoandika majina yao juu ya vitu walivyofanya ao wanaopenda majina yao yajulikane, Bezaleli na Oholiabu hawakufanya hivyo. Wao walipenda kwamba heshima zote zimuendee Yehova.—Kut. 36:1, 2.

Chimba ili Kupata Mali ya Kiroho

w05 15/5 uku. 23 fu. 14

Kuzijua Njia za Yehova

¹⁴ *Tanguliza mambo ya kiroho.* Taifa la Israeli halikupaswa kuruhusu mambo ya kimwili ya-chukue mahali pa mambo ya kiroho. Waisraeli hawakupaswa kufuatia tu vitu vya kimwili. Yehova alitenga wakati kila juma kwa ajili ya mambo ya kiroho, wakati ambao ungetumiwa tu kwa ajili ya ibada ya Mungu wa kweli. (Kutoka 35:1-3; Hesabu 15:32-36) Kila mwaka, wakati wa zida ulipaswa kutengwa kwa ajili ya mikusanyiko mitakatifu. (Mambo ya Walawi 23:4-44) Mikusanyiko hiyo ilitoa nafasi ya kuzungumzia matendo yenye nguvu ya Yehova, kukumbushwa njia zake, na kumshukuru kwa ajili ya wema wake wote. Kadiri ambavyo watu hao wangeonyesha kwamba wamejitoa kwa Yehova, ndivyo wangezidi kumpenda na kumwogopa, nao wangesaidiwa kutembea katika njia zake. (Kumbukumbu la Torati 10:12, 13) Kanuni bora zilizomo katika maagizo hayo huwafaidi watumishi wa Yehova leo.—Waebrania 10:24, 25.

w00 1/11 uku. 29 fu. 1

Ukarimu Mwingi Huleta Shangwe

Hebu fikiria jinsi Waisraeli walivyohisi. Vizazi vingi vilikuwa vimeteseka kwa sababu ya utumwa mbaya na ufukara. Sasa walikuwa huru na walikuwa na mali nydingi. Wangehisije kutoa baadhi ya mali hiyo? Huenda wangehisii kwamba walikuwa wanastahili kuwa na mali hiyo na kwamba walikuwa na haki ya kubaki nayo. Hata hivyo, walipoombwa watoe mchango ili kutegemeza ibada safi, walifanya hivyo—si kwa kulazimishwa wala kwa kukosa ukarimu! Hawakusahau kwamba Yehova ndiye aliywawezesha kupata mali hizo. Hivyo, walichanga kwa wingi fedha na dhahabu na mifugo yao. Walikuwa na “moyo wa kupenda.” ‘Miyo yao iliwhimiza.’ ‘Roho yao ikawafanya kuwa wapenda.’ Zilikuwa

kwa kweli “sadaka za kumpa BWANA kwa moyo wa kupenda.”—Kutoka 25:1-9; 35:4-9, 20-29; 36:3-7.

TAREHE 26/10-1/11

UTAJIRI WA NENO LA MUNGU | KUTOKA 37-38

“Kazi ya Mazabahu ya Tabenakulo Katika Ibada Safi”

it-1-F uku. 230 fu. 1

Mazabahu

Mazabahu ya Uvumba. Mazabahu ya uvumba (yenye iliiwa tena “mazabahu ya zahabu” [Kut 39:38]) ilifanywa pia na muti wa mugunga. Sehemu yake ya juu na sehemu zingine zilifunikwa kwa zahabu. Ile mazabahu ilikuwa ya centimetre 44.5 ya muraba na centimetre 89 ya urefu, na tena ilikuwa na “pembe” kwenye kona zake ine. Pete ine za zahabu, mbili kila upande, ziliwu kwenye sehemu yake ya juu pande zote. Walikuwaka wanatia pia mbao zenye kufanyizwa na muti wa mugunga zenye zilifunikwa kwa zahabu juu ya kubeba ile mazabahu. (Kut 30:1-5; 37:25-28) Uvumba fulani wa pekee ulichomwa kwenye ile mazabahu mara mbili ku siku, asubui na mangaribi. (Kut 30:7-9, 34-38) Vile tu ilikuwa inafanywa, walikuwaka wanatumia chombo cha kuchomea uvumba ili kuchoma uvumba; na inawezekana walitumia pia vile vyombo wakati walikuwa wanafanya kazi kwenye mazabahu ya uvumba. (Law 16:12, 13; Ebr 9:4; Ufu 8:5; ona pia 2Ny 26:16, 19) Mu tabenakulo, mazabahu ya uvumba ilikuwa mbele ya pazia ya Patakatifu Zaidi; na inasemekana kama ilikuwaka “mbele ya sanduku la Ushuhuda.”—Kut 30:1, 6; 40:5, 26, 27.

it-1-F uku. 756

Uvumba

Uvumba takatifu yenye ilitumiwa ku tabenakulo mu jangwa ilifanyizwa na vitu vya bei sana vye-

nye kutaniko ilitoa. (Kut 25:1, 2, 6; 35:4, 5, 8, 27-29) Yehova njo alimuambiaka Musa vitu ine vyenye wangechanga ili kufanya ile uvumba. Alimuambia hivi: “Kamata vipimo vyenye kulingana vya marashi haya: matone ya natafi, shekeleti, kelbena yenyne marashi, na ubani safi. Uvifanye kuwa uvumba; muchanganyiko wa manukato unapaswa kuchanganywa muzuri, kutiwa chumvi, kuwa safi, na unapaswa kuwa kitu kitakatifu. Utaponda sehemu fulani ya vitu hivyo ili vikuwe unga laini na kutia sehemu fulani ya unga huo mbele ya Ushuhuda katika hema ya mukutano, mahali kwenye nitakutokea. Vitu hivyo vinapaswa kuwa vitakatifu sana kwenu.” Kisha, juu Waisraeli wajue kabisa kama ile uvumba yenyne alizungumuzia ilikuwa takatifu, Yehova alisema tena hivi: “Kila mutu mwenye atatengeneza uvumba kama huo ili afurahie harufu yake anapaswa kuondolewa katikati ya watu wake.”—Kut 30:34-38; 37:29.

it-1-F uku. 229

Mazabahu

Mazabahu ya tabenakulo. Wakati walijenga tabenakulo, walitengeneza mazabahu mbili kulingana na vile Mungu aliwaambiaka waifanye. Mazabahu ya toleo la kuteketezwa (iliiwa pia “mazabahu ya shaba” [Kut 39:39]) ilifanywa na muti wa mugunga na ilikuwa sanduku kubwa, yenyne pengine haikukuwa na kifuniko. Ilikuwa ya metre 2.20 ya muraba na urefu wa metre 1.30 kwenda juu na kwenye kona zake ine za juu kulikuwa “pembe” 4. Ilifunikwa kwa shaba, na ilikuwa na kayungio ya shaba, “chini,” na “katikati.” Kwenye pande zake ine, pembeni ya kayungio, kulikuwa pete ine. Inawezekana ni mu zile pete njo walikuwaka wanaingiza zile mbao mbili zenye kufanyizwa na muti wa mugunga zenye zilifunikwa kwa shaba zenye zilitumiwa juu ya kubeba mazahabu. Ile inaweza kumaanisha kama walikataka sehemu fulani ku

ile mazabahu, juu waingize kayungio, ile ilifanya kila upande wa ile kayungio kukuwe zile pete. Watu wenyenye elimu ya Biblia hawana mawazo yenye kupatana juu ya ile jambo. Wengi wanasema kama kulikuwa aina mbili ya pete, na kama aina ya pili ya pete njo yenye walikuwaka wanaingiza ndani zile mbaao juu waanze kubeba mazabahu, na zile pete zilikuwa ku sehemu ya inje ya mazabahu. Walifanya pia vyombo vya shaba: vyombo na vipao kwa ajili ya majivu, mabakuli ya kutia ndani damu ya wanyama, kanya za kutumia wakati wa kuchoma nyama na vyombo vya kutumia kwenye moto.—Kut 27:1-8; 38:1-7, 30; Hes 4:14.

Chimba ili Kupata Mali ya Kiroho

it-1-F uku. 34

Muti wa Mugunga

Muti wa mugunga uko na miba mingi na matawi yake inasambaa sana juu. Matawi yake inaingianaka na matawi ya miti ingine ya mugunga yenye kuwa pembeni yake; njo maana mara mingi mu habari yenye kuwa mu Biblia, neno la uwangi *shittim'* njo inanatumiwaka. Muti wa mugunga unaweza kufikia urefu wa metre 6 mupaka 8, lakini mara mingi unaonekanaka kuwa na majani mingi. Majani yake iko na manyoya na ukiigusa utasikia iko laini. Uko na maua ya rangi ya manjano na harufu ya muzuri, na matunda yake iko ndani ya maganda yenye kufungwa muzuri. Ngozi ya muti wa mugunga iko mweusi na iko nguvu sana, na vidudu havishambuliake ule muti. Ile njo ilifanya ule muti ufae kabisa juu ya kujenga tabenakulo na vifaa vya ke. Ulitumiwa ili kutengeneza sanduku la agano (Kut 25:10; 37:1), meza kwenye kulitiwa mukate wa wonyesho (Kut 25:23; 37:10), mazabahu (Kut 27:1; 37:25; 38:1), mbaao zenye zilitumiwa juu ya kubeba mazabahu (Kut 25:13, 28; 27:6; 30:5; 37:4, 15, 28; 38:6), nguzo kwenye kulitiwa pazia na kitambaa (Kut 26:32, 37; 36:36),

na pia kadre (Kut 26:15; 36:20) na fito zake (Kut 26:26; 36:31).

w15 1/4 uku. 15 fu. 4

Ulijua?

Tofauti na vioo vya leo vyenye kutengeneza kwa glasi (verre), vioo vya wakati wa zamaani vilikuwa vinatengeneza kwa chuma yenye iliangularishwa sana. Mara nyingi vilitengeneza kwa shaba nyekundu (bronze), na inawezekana pia vilitengeneza kwa shaba, feza, zahabu, ao muchanganyiko wa feza na zahabu. Katika Biblia, vioo vinatajwa kwa mara ya kwanza wakati wa ujenzi wa hema la ibada; mahali pa kwanza Waisraeli walijenga kwa ajili ya ibada. Wanawake walitoa muchango wa vioo ili kutengeneza beseni takatifu ya shaba na kinara chake. (Kutoka 38:8) Inawezekana vioo hivyo viliyeyushwa kwanza ili kutengeneza vitu hivyo.

